

ATASSUT

UKA 2016/15-1

Steen Lyngø

19. 09. 2016.

Åbningstale Formanden for Naalakkersuisut

(Formand for Naalakkersuisut)

Kære landsmænd, kære Inatsisartut, kære Naalakkersuisut

Inatsisartut er nu samlet igen efter en varm sommer. Jeg håber alle har den gode sommer sammen med jeres familier til at samle kræfter.

Inatsisartut er det sted, hvor der besluttet rammer for den enkelte borger. Enhver beslutning her i Inatsisartut udmøntes enten af selvstyret, kommunerne eller andre, der direkte er berørt af lovgivningen.

Den enkelte borgers retssikkerhed

Det er vigtigt for den enkelte borger, at der er gode rammer, der sikre borgerens grundlæggende rettigheder. Alle borgere har rettigheder uanset alder, køn, sprog og herkomst. Det er lige så vigtigt, at alle borgere har samme rettigheder. Samme rettigheder for at blive hørt og ikke mindst for at blive beskyttet og hjulpet.

Vi har i løbet af foråret og tidlig sommer oplevet flere gange, at der er kommet rapporter om, at kommunerne har store udfordringer for at give deres borgere gode rammer for at kunne få hjælp. Flere kommuner lever ikke op til deres ansvar for at lave rammer for at kunne hjælpe deres borgere.

Som et grelt eksempel kan nævnes Kommuneqarfik Sermersooq, hvor der i foråret blev fastslået ved en rapport, at tre medarbejdere havde til opgave at løse 520 socialsager. De tre ansatte havde altså 170 sager især. At det er urimelige arbejdsvilkår for de ansatte kan ingen være uenige i. Samtidig betyder mængden af sager at det fagligt og personligt ikke er muligt for medarbejderne at behandle sagerne på en effektiv måde. Det kan ingen acceptere.

Atassut er enige i, at beslutningerne skal være så tæt på borgeren så muligt, men Atassut kan ikke leve med, at kommunernes selvbestemmelsesret sættes over borgernes retssikkerhed, og da slet ikke at FN's børne- og handicapkonventioner sættes ud af kraft i Grønland.

Disse sager fra Kommuneqarfik Sermersooq og andre kommuner viser, at det var rigtigt, at beslutte at selvstyret fremadrettet skal kunne suspendere en kommunes forvaltning af socialsager, når det er nødvendigt.

Det kan kun gå for langsomt, at Naalakkersuisut implementerer denne flertals beslutning fra foråret om mulighed for at midlertidigt at suspendere kommunernes forvaltning af socialsager. Ingen kan leve med, at borgernes retssikkerhed sættes ud af spil når

Kommunerne ikke magter deres opgaver alene. Selvstyret og kommunerne må I sådanne tilfælde samarbejde tæt for at sikre borgerne den nødvendige hjælp.

Samtidig må krav til det personalemæssige forhold blive bedre for de enkelte medarbejdere. Ingen medarbejder bør sættes I en umulig situation, som det skal løse, fordi kommunen ikke prioriterer området højt nok. Derfor bør selvstyret, kommunen og det faglige organisationer kigge på, hvordan man kan skabe bedre arbejdsforhold for medarbejdere, som skal løse lovbundne ansvar.

Hjemløse

Der bliver flere og flere hjemløse i flere byer. Der er flere baggrunde for at være hjemløs. Det kan være, at man som borger søger uddannelse og derfor står og mangler en kollegieværelse eller lejlighed. Andre mangler et sted at bo, fordi de ikke har magtet at betale deres lejebolig og derfor er udsat, men er blevet genhuset. Andre igen er flyttet til anden by, og står boligløs, fordi de ikke har sikret sig en bolig, før de flyttede fra deres oprindelige by. For de fleste boligløse er det en forbigående situation, som den enkelte borger ofte får løst.

Men vi har også borgere, der har været hjemløse I op til flere år og udsigten til at få løst hjemløsheden være lang. De bor ikke fast på nogen fast adresse, men må sove hos ude I det fri, hos forskellige familiemedlemmer eller venner på skift. Mange sover også I opgange eller andre offentlige steder, fordi de ikke har andre muligheder. For dem gælder det hver dag at finde et sted at sove. I Nuuk by, hvor der er flest hjemløse, er der på kommunalt regi oprettet et overnatningssted, I daglig tale kaldt for natvarmestue – Café Kialaarfik. Natvarmestuen har plads til 20 personer og flere og flere hjemløse oplever at måtte gå forgæves, fordi alle pladserne allerede er optaget.

Atassut mener, at omfanget af hjemløse I Nuuk er så stort, at selvstyret må tage ansvar for de svageste I samfundet, de egentlige hjemløse.

Atassut mener, at Naalakkersuisut bør overtage selvstyre ejede genhusningsbygning Nuuk, og indgå I et samarbejde med enten Kirkens Korshæri eller Kofoedskole, der begge har etableret sig I Nuuk, for at kunne huse hjemløse. Vi skal som samfund tage hånd om vores svageste borgere I samfundet.

Fiskeri

Fiskeriet er landets største erhverv, og det erhverv der sikrer flest mulige indtægter til landet.

I disse år oplever vi, at verdenssamfundets interesse I vore produkter fra fiskeriet har været store. Vi har fået gode priser for vore varer fra naturen. Det smitter af på landets økonomi på alle måder. Det er godt, rigtig godt.

Men vi skal ikke bruge den gode tid som sovepude og nøjes med at det gør godt. Vi skal hele tiden udnytte vores fiskeresurser bedre. Det er vigtigt at vi hele tiden udvikler bedre og mere interessante produkter.

Men det er ligeså vigtigt, at vi som samfund hele tiden sikrer, at vi udnytter vores levende resurser på forsvarlig måde. Det er derfor nødvendigt, at vi fastsætter kvoter ud fra bedst mulighed vidensgrundlag. Dette vil sikre, at vi som land kan imødegå eventuel kritik fra udlandet, om at vi ikke har grundlag for at give så store kvoter I forbindelse med fiskeriet. Større datagrundlag vil altså sikre, at vi kan give forsvarlige kvoter og I bedste fald, kan større dokumentationsgrundlag sikre, at vi kan give større kvoter til gavn for landets økonomi.

Det er derfor vigtigt for Atassut, at Pinngortitaleriffik hele tiden har de nødvendige ressourcer til at lave dokumentationsarbejde i havet omkring Grønland.

Indenskærs fiskeri giver gode muligheder for den enkelte borger for at kunne forsøge sig selv. Men indenskærs fiskeriet er også grundlaget for en stor del af vores eksport.

Indenskærs fiskeriet er meget afhængige af frysehuse både i bygder og byer udnyttes effektivt. Når transport mulighederne er gode, går det godt med indenskærs fiskeriet. Men når transportmuligheder sætter begrænsninger på at tømme fryselagrene opstår der flaskehalse i fiskeriet. Derved taber både den enkelte fisker og samfundet som helhed indtægter.

Derfor er det for Atassut vigtigt, at der arbejdes mere effektivt for at løse det flaskehalse, som opleves, når frysehusenes kapacitet ikke længere kan følge med fiskeriet.

Atassut mener, at det skal være muligt at kunne indsætte transportmuligheder ved enten at planlægge skibsankomster bedre om sommerene eller indsætte indhandlingskibe, når indhandlingsmulighederne begrænses.

For at kunne udnytte de levende ressourcer har vi brug for en mere effektiv løsning af disse begrænsninger, som frysehusene sætter. Det vil skabe stabile arbejdspladser og indtægter inden for fiskeindustrien.

Folkeskolen

Hos Atassut har vi gennem flere år arbejdet hårdt for at 11. Klasse igen skal indføres i folkeskolen som en valgmulighed for folkeskoleelever.

Hver gang en folkeskoleelev forlader folkeskolen uden de nødvendige kundskaber for at gå direkte videre til en egentlig uddannelse, mister samfundet kontakten til det unge menneske, når den unge ikke bliver optaget enten i efterskole eller et andet sted, hvor det kan opkvalificere sig til at komme videre. Risikoen for at den unge bliver samfundets taber er højest, når samfundet ikke har længere kontakt med den unge.

Indførelsen af 11. Klasse i folkeskolen vil minimere risikoen for at den unge forlader skolen uden de nødvendige kundskaber, fordi den unge vil have mulighed for at bruge 11. Klasse til at blive stærkede i de fag, hvor det ikke har opnået de nødvendige kundskaber. Derved vil den unge kunne komme videre i uddannelsesforløbet.

Vi hos Atassut er derfor glade for, at Naalakkersuisut igen melder ud, at man vil arbejde for at indføre det inden for de næste år.

Atassut ønsker, at den kommende 11. Klasse skal være mere fleksibel indrettet, således, at undervisningen bliver skræddersyet til den enkeltes bolige behov blandet med enten fysisk eller kulturelt større undervisnings indhold. Derved vil den unge kunne udvikle sine boglige behov samtidig med, at det kan udvikle sig personligt via sport eller kulturen samtidig med at bibeholde interessen for at blive på skolen.

Kommunal inddeling

Atassut vil i forbindelse med denne samling fremsætte forslag om, at Qaasuitsup Kommune skal deles.

I dag består kommunen af 8 byer og 31 bygder, hvoraf mere end halvdelen af bygderne ligger I den nordlige del af kommunen.

Lad det være sagt, at enhver effektivisering af administration og anden organisering har til formål at opnå bedre udnyttelse af økonomiske midler og administrative resurser. Dette kan I visse tilfælde betyde mindre forringelse af oplevelsen af service.

Men inddelingen af kommunerne har konkret betydet, at borgerne I Qaasuitsup Kommunea har oplevet en væsentlig forringelse af serviceniveauet og nærdemokrati. Atassut mener, at den forringelse af serviceniveauet og nærdemokratiet ved Qaasuitsup Kommunea er så grel, at ingen kan leve med dette. Derfor vil Atassut foreslå opdeling af kommunen I flere dele.

Hvordan, hvor og I hvor mange dele kommunen skal opdeles til, skal bero på undersøgelse af hvad der er bedst for borgerne og økonomien fremadrettet.

Atassut har til sin glæde bemærket, at også Naalakkersuisut også vil fremsætte forslag om inddeling af Qaasuitsup Kommunea ved denne efterårsamling. Atassut vil samarbejde med alle for at opnå bedst mulig resultat for borgerne I nordgrønland.

Den enkelte borger skal have mere ansvar

Det er vigtigt, at samfundsøkonomien sikres ved at den enkelte borger animeres til at tage ansvar for egne forhold.

Idag er det nærmest en naturlov I Grønland, at det er det offentlige, der skal sørge for at den enkelte borger har en bolig. Dette forhold er ikke sundt for ethvert samfund. Dette skal vi have ændret.

I andre lande skabes den sunde økonomi ved, at den enkelte borger animeres til at tage ansvar for sin bolig. Dette sikrer, at samfundet bruger sine midler på at hjælpe sine borgere, der har brug for hjælp I stedet for at bruge midler til at bygge boliger til borgere, der selv kan løfte dette ansvar.

Når en borger ejer sin bolig, tager borgeren ansvar for at vedligeholde sin bolig af egen lomme. Derved sparer samfundet igen midler, fordi borgeren selv betaler for vedligeholdelsen. Men udover at samfundet sparer penge, så er enkelte borger også med til at skabe arbejdspladser I samfundet.

I dag bor de fleste borgere I lejeboliger, og dermed betaler disse leje for deres lejeboliger. Ved at leje en bolig, har en borger ikke mulighed for at spare op til sin alderdom. Netop fordi pengene til lejeboligen ikke kommer lejeren til gode, som opsparing. Det skal vi ændre.

Når en borger I stedet for at købe sin egen bolig, bruger sine midler på forbrugsgoder, sparer de ikke op, fordi forbrugsgoder normalt med tid mister værdi, uanset vedligeholdelse. Det er anderledes med boliger. Når en bolig vedligeholdes, beholder den dets værdi og med tid, så ender boligen I det fleste tilfælde med at stige I værdi. Dvs. En bolig bliver til en opsparing.

I fremtiden skal de fleste borgere I landet eje deres bolig, for derved kan de spare op samtidig med, at de kan være med til at skabe arbejdspladser.

Atassut mener derfor, at det skal være attraktivt at eje og vedligeholde en bolig. Atassut vil derfor I denne samling fremsætte et forslag om håndværkerfradrag. Fradraget skal bruges til at dække udgifter forbundet med at klimaoptimere sin bolig. Dette vil sikre, at boligen kan

spare udgifter til opvarmning. Det er godt for CO2 kontoen og for vores natur. Samtidig vil det være med til at sikre, at der skabes arbejdspladser og sikre opgaver til de mindre virksomheder, der ikke kan byde ind på store byggeprojekter. Forslaget vil være godt for beskæftigelsen i et land med mange og små beboede steder som Grønland.

Liberalisering

Flere rapporter har tidligere fastslået, at liberalisering af områder, der I dag drives ved koncessioner vil være med til at forbedre økonomien I Grønland og interessen for at investere I Grønland.

Atassut har til enhver tid slået til lyd for liberalisering, og derfor har Atassut med stor glæde bemærket, at RAL I løbet af sommeren via medierne har meldt ud, at RAL er åben for en eventuel liberalisering af transportsområdet via søvejen fra og til, og inden I Grønland.

Atassut mener, at der bør åbnes op for liberalisering af transport af varer til og fra Østgrønland. Atassut mener, at Østgrønland med stor fordel kan forsynes af varer fra Island, og denne mulighed bør åbnes ved at liberalisere vareforsyning via søvejen til området.

Det er nødvendigt med at liberalisere for at gøre varerne billigere for forbrugerne. Naalakkersuisut bør igangsætte arbejder for at undersøge, hvordan og under hvilke, der kan liberaliseret hurtigst mulig vedrørende forsyningen af Østgrønland.

Et andet område, hvor der bør ske liberalisering er transportsområdet internt I Grønland. I dag giver begrænsede transportmuligheder en begrænsning af udnyttelse af frysehusene. Når frysehusene er fyldt op og det ikke er muligt at komme af med varerne pga. begrænsede transportmuligheder, stopper al indhandling. Derved mister den enkelte fisker indtægter og det samme gør samfundet, fordi skatteindtægter udebliver.

Atassut mener derfor, at det er nødvendigt at effektivesere serviceringen af frysehusene. Og dette kræver bedre transportmuligheder. Dette kan åbnås ved at liberalisere transportområdet, der vedrører servicering af frysehuse I Grønland. Liberaliseringen vil sikre bedre og mere stabile indtægter for den enkelte fisker og flere skatteindtægter.

Atassut skal derfor opfordre Naalakkersuisut til at igangsætte undersøgelse af liberalisering af transportområdet vedrørende serviceringen af frysehusene.

Forfatning for Grønland

Naalakkersuisut fik til opgave af Inatsisartut at udarbejde en redegørelse om en grønlandsk forfatningskommission. Vi vil færdiggøre redegørelsen under hensyntagen til, at Inatsisartut kan behandle redegørelsen dette efterår.

Atassut mener, at et tæt samarbejde med et andet land eller flere lande samtidig vil være nødvendig grundlag for at Grønland kan blive politisk som økonomisk selvstændig.

Atassut ser et tæt forhold til Danmark som en naturlig del af et selvstændigt Grønland i fremtiden.

Et fremtidigt tæt samarbejde med Danmark hindrer dog ikke, at Grønland får sin egen forfatning. En forfatning, der skal kendetegne landets kulturelle værdier som grundlag for demokratiet i Grønland.

Atassut stemte ikke for, da der blev stemt i foråret 2016 vedrørende forslaget om at forfatningsarbejde skal igangsættes, men Atassut er klar til at samarbejde med alle partier for sikre Grønland kan blive selvstændig økonomisk som politik i fremtiden.

Atassut håber, at det indledende arbejde for en forfatning for Grønland, skal blive en øjenåbner for beslutningstagerne og for vor befolkning, hvilke ting, der skal være på plads før man tager skridt til det videre forløb for at blive økonomisk som politisk selvstændig nation.

Atassut vil samarbejde for at sikre, at alle borgere kan blive inddraget i spørgsmålet om Grønlands fremtidige forfatning.

Samarbejde på tværs af partiskel og farver

Atassut ønsker et godt samarbejde med alle partier, også ved denne efterårssamling. Lad os alle på tværs af partiskel og farve, samarbejde med respekt for hinandens forskellighed.

Tak for ordet!